

**БНР, Програма "Хоризонт", "12+3"
13 януари 2014 г.**

Бисер Петков: Разходите в бюджета на държавното обществено осигуряване за 2014 г. са планирани на база на обективните данни и прогнози

Водеца Снежана Иванова: За социалното осигуряване през 2014 г. ще говорим с Бисер Петков, управител на НОИ. Знаете, че бюджетът на Националния осигурителен институт е най-голямото перо в държавния бюджет. Поканихме г-н Петков заедно с нашия репортер Цветелина Стоянова. Добър ден и на двамата.

Бисер Петков: Добър ден.

Репортер Цветелина Стоянова: Добър ден, г-н Петков. Мегабюджетът на държавата не само заради пенсионерите обаче, както знаем в Националния осигурителен институт и на него разчитат твърде много категории български граждани - това са и майки, и всеки, който е осигурен и боледува, както и безработните, когато получават обезщетение. Има ли обаче рискове в разходите за тази година, предвидени във вече гласувания бюджет така, че вие да увеличите дефицита, който така или иначе го има?

Б. Петков: Аз мисля, че разходите в бюджета на държавното обществено осигуряване за 2014 г. са планирани на база на обективните данни и прогнози, и допускания, които имаме в Националния осигурителен институт. Те предвиждат увеличение на разходите по няколко основни направления, по които Националният осигурителен институт изплаща пенсии и обезщетения. Както може би е известно на вашите слушатели, в бюджета на държавното обществено осигуряване за следващата година са предвидени нарастване на разходите за пенсии с повече от 320 милиона. Със 73 милиона е предвидено нарастване на разходите за краткосрочно обезщетение и помощи, които се изплащат от бюджета на държавното обществено осигуряване. Така че в отговор на вашия въпрос считам, че планираните разходи ще са достатъчни, за да . . . реалните разходи, които бъдат осъществени, да бъдат поети от бюджета. Съответно са предвидени и приходи, и трансфери, и субсидии от държавния бюджет, които да балансират бюджета и да покрият планираните разходи.

Репортер: Според вас има ли рискове, които да доведат до там, че да не могат да се съберат приходите? Знаем НАП събира парите, които вие разходвате, но има ли такива рискови ситуации или непремерени стъпки, или нещо, което да отблъсне хората от темата осигуряване и от това да са честни пред държавата?

Б. Петков: Всяка прогноза и всеки план, какъвто е и бюджетът на държавното обществено осигуряване, има определени рискове, които са свързани с това заложените при неговото планиране допускания и прогнози да не бъдат реализирани и осъществени, така че това са принципно рисковете пред всеки един бюджет. Аз смятам, че тези рискове по принцип са отчетени при планирането на бюджета на държавното обществено осигуряване, заложили са примерно повече разходи за изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност, където през 2013 г. е налице преразход. Очакваме, че по отношение на разходите за пенсии за следващата година също ще има значително повишение на тези разходи.

Репортер: Защо, заради индексацията на пенсиите по швейцарското правило или нещо друго предвиждате?

Б. Петков: Да, няколко са факторите, които влияят в посока увеличение на разходите за пенсии. Те са отчетени при планирането им за тази година, така както вие казахте, промененият механизъм за индексирание на пенсиите, а именно прилагането на швейцарското правило от 1 юли 2014 г., ще бъде един от тези фактори, които ще увеличи с около 120 милиона планирания разход, разхода всъщност за пенсии. Друг един фактор е замразяването на условията за придобиване право на пенсия - за осигурителен стаж и възраст, които останаха на нивата от 2013 г. и за които очакваме, че ще доведат до повече, по-голям брой пенсионери и съответно. . .

Репортер: Колко повече пенсионери?

Б. Петков: Нашите разчети са за малко повече от 15 хиляди нови пенсионери в резултат от това замразяване на възрастта и стажа, и ефектът стойностен - около 45 милиона и половина повече разходи. И отново искам да подчертая, че тези разходи са калкулирани, планирани са в разходите за пенсии. Освен това с индексиранието, което, знаете, че от 1 април 2013 година беше приложено по отношение на всички пенсии средно с процент 9,3 процента, вече ще бъде целогодишно действие, от което също се увеличават разходите, но всички тези разходи, подчертавам, са планирани и заложили в плана за бюджета на ДОО за следващата година.

Репортер: Това са тези 320 милиона лева повече за пенсии, което сумарно можем да обобщим. За това говорите, нали?

Б. Петков: Да, да. Това са всъщност основните елементи на тези 320 милиона повече за пенсии, които са планирани в бюджета на ДОО за следващата година.

Репортер: Да ви попитам обаче, споменахте болничните. Миналата година фондът е на преразход. Толкова ли много боледува българинът или все пак подозирате, че зачестяват и измамите с болничните листове, и се говореше много отдавна за електронен болничен лист?

Б. Петков: Да, наистина отчитаме преразход през 2013 година спрямо планираните разходи за обезщетение за временна неработоспособност. Този преразход се очертава около 37 милиона за годишна база, което е с 12 процента повече от планираната сума. Това е едно от основанията да бъдат планирани и по-високи разходи за този вид обезщетение в бюджета за тази година.

Водеща: Ама колко пъти се говори за мерки, които да се вземат по отношение на фалшивите болнични, защото не дават резултат и. . .

Б. Петков: Аз не бих казал, че това е обяснението и основният фактор за повишението на разходите за обезщетенията и за временна неработоспособност. Бих поставил по-напред именно общото нарастване на заболяемостта, което обективно през определени периоди се наблюдава. Също така затрудненията на някои големи предприятия да плащат и оттук търсене на изход работещи да получат един сигурен касов паричен приход. Така че това са фактори, които действат в посока на увеличаване и може би някъде по-назад е това, което вие споменавате. Но така или иначе Националният осигурителен институт е една от заинтересованите страни, която може да обжалва болничните листове.

Водеща: Правите ли го, въобще какво правите в тази посока?

Б. Петков: Правим го. Правим го винаги, когато нашите лекари, които са експерти по временната неработоспособност, открият пропуски и нарушения, и съмнения в болничните листове.

Водеща: Колко са такива случаите за 2013 например?

Б. Петков: Не бих могъл в момента да ви кажа конкретна бройка, но това е един регулярен процес, който се извършва. А по отношение на въпроса, частта за електронния болничен лист, така наречения, искам да посоча, че през 2014 година вече се предприемат конкретни действия за реализация на този проект. Ако наистина предишните години се говореше като за една идея, с бюджета на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, с промените, които бяха направени в Кодекса за социално осигуряване и в Закона за здравето, вече са разписани текстове, които полагат законовата основа за въвеждане на електронния регистър на болничните листове. Такъв ще бъде създаден в Националния осигурителен институт.

Репортер: При вас ли ще се води?

Б. Петков: И от 1 декември тази година ще може да функционира този електронен регистър и пътят на болничният лист до Националния осигурителен институт, където всъщност той постъпва, за да бъдат извършени плащанията, ще се рационализира в значителна степен, в смисъл данните ще се ползват от този електронен регистър на болничните листове, което ще създаде облекчение на всички участници в процеса.

Репортер: Това означава ли, че джипито или специалистът вече няма да издават болничен лист на хартия?

Б. Петков: В този вид, в който са сегашните болнични листове, със статут на ценна книга специални бланки, които се отпечатват при особен ред и се предоставят от Националния осигурителен институт на органите на медицинската експертиза, не. Тоест ще остане вид бланка на болничен лист, която ще се предоставя от съответното лице на неговия работодател, за да оправдае отпуска, но той няма да постъпва в Националния осигурителен институт защото информацията ще бъде в този електронен регистър и тя ще бъде основание за плащане.

Репортер: Това означава ли, че ще плащате доста по-бързо болничните?

Б. Петков: Това ще означава скъсяване на процеса за всички по веригата - от издаване на болничния лист, вече разбирано въвеждане на информацията в онлайн или офлайн режим според това какви ще бъдат възможностите на изпълнителите на издаващите болничните листове, до самото изплащане на обезщетението за временна нетрудоспособност. Аз бих искал да подчертая, че такова скъсяване общо на сроковете за изплащане на обезщетенията за временна нетрудоспособност вече беше реализирано и през 2013 г. с новите срокове, които действат за представяне на болнични листове от началото на 2013 г. Мога да кажа, че това е и една от причините, т.е. изтеглянето напред във времето на плащане на обезщетенията, и за по-големия разход по това перо за 2013 г.

Водеща: Колко ще струва тази система, и ако ви върна към фалшивите болнични, някакви допълнителни мерки за тях обмисляте ли?

Б. Петков: Все още сме на етап, в който не можем да кажем колко ще струва изграждането на този електронен регистър. Това, което НОИ предприема, е със собствени средства и ресурси, и усилия на този етап да създаде този електронен

регистър на болничните листове. Кандидатствали сме и по проект, така че, ако получим финансиране, това ще съответно улесни и ускори процеса на реализация.

Репортерка: Да ви върна сега в малко по-грубата материя, както ние я наричаме. Вярно ли е, че се повишава броят на осигурените лица? Вие водите при вас и регистъра на осигурените лица и чухме вече политически коментари, че за първи път броят на осигурените е равен на тези, които плащат заплати.

Б. Петков: Тук бих искал да направя едно важно уточнение. Аз ви благодаря за този въпрос. Наистина в статистиката и данните макропоказателите, които ние периодично осъвременяваме и водим, и те са публични, достъпни на страниците на Националния осигурителен институт в интернет, през третото тримесечие на 2013 г. отчитаме един по-голям брой осигурени лица. Но първо уточнението, важните уточнения, които трябва да направя, е, че регистърът на осигурените лица се води от Националната агенция за приходите, репликира се в НОИ и съответно се ползва информацията. Там постъпват, както знаете, и съответно декларациите, на база на които се води този регистър. А този брой и това увеличение на броя на осигурените лица, който съответно е показан през 2013 г., трето тримесечие, този брой осигурени лица е изчислен по произведен път на база на постъпилите приходи от осигурителни вноски в Националната агенция за приходите. В този смисъл той отчита приходи от осигурителни вноски, които са били дължими и за други периоди, и не е представителен. Тоест не бива тази информация наистина да се приема. . .

Репортер: Тоест, ако простичко трябва да обясним нещата, постъпили са повече пари в Националната агенция по приходите и те вероятно. . . да.

Б. Петков: Да, и по произведен път на база на средната осигурителна вноска и на осигурителния доход е получена тази величина, брой осигурени лица. Изрично в данните, които НОИ е оповестил, е показано, че този брой осигурени лица е на база на постъпили осигурителни вноски, а не на реално подадени декларации в Националната агенция за приходите.

Репортер: Виждате как може да се изкривява информацията в полза на едни или други..?

Б. Петков: Да, аз затова ви благодаря и надявам се, че с това уточнение внасям яснота по този въпрос. По-представителна информация е средногодишният брой осигурени лица, който ще имаме през цялата 2014 година.

Репортер: Да, защото иначе човек логично си задава въпроса: ако толкова много хора са започнали работа, защо пък безработицата е в едни относителни нива, които не мърдат много нагоре или надолу. Да ви задам друг въпрос, таванът на пенсиите и максималният осигурителен доход според тригодишната бюджетна прогноза, която вече е факт и е публикувана за обсъждане, ще растат през следващите години, така и през тази година. Това добре ли е от гледна точка на осигурените лица и ще ги стимулира ли тези с високите доходи или по-скоро те ще започнат да крият. Как смятате вие?

Б. Петков: Знаете, че вече е законов факт, увеличението на максималния осигурителен доход за 2014 година с 200 лева спрямо размера, който беше за 2013 година. От 1 януари 2400 лева е максималният размер на осигурителния доход. А от 1 юли тази година нараства и така нареченият таван на пенсиите или максималният размер на получаваните една или повече пенсии, който се увеличава от 770 на 840 лева. Да, наистина запазвайки тази връзка между тавана на пенсиите и максималния

осигурителен доход с увеличаването на максималния осигурителен доход, което е заложено в тригодишната бюджетна прогноза, ще расте и максималният размер на получаваните пенсии.

Репортер: Това ли е единствено целта, понеже таванът не падна, според вас, нали, понеже таванът не падна, запазихме го, с тази крачка все по-малко хора да са ощетени или наистина трябва да бъдат стимулирани хората с високи доходи да се осигуряват?

Б. Петков: Таванът на пенсиите за 2014 година не падна, както беше предвидено в един преходен текст в Кодекса за социалното осигуряване, главно по причина, че това би създавало разделение между новите пенсионери и пенсионерите, които получават, на които пенсиите са отпуснати до 2013 година. Защото, както знаете, отпадането на тавана беше предвидено само за новоотпуснатите пенсии.

Това наложи и едно отсрочване на тази мярка с пет години до 31 декември 2018 година, а с това повишаване на максималния осигурителен доход и паралелно с това увеличаване на максималния размер на пенсиите, все по-малко хора ще получават пенсии в ограничен размер. Защото новоотпусканите пенсии рядко надхвърлят размери, които са повече от 1200-1300 лева, поради действието на именно максималния осигурителен доход като един косвен регулатор на размера на пенсията. И това действие е от 2000-та година, както знаете. Но, разбира се, друго едно съображение е, че увеличаването на максималния осигурителен доход не носи по-високи приходи в Националния осигурителен институт, респективно в бюджета на държавното обществено осигуряване. Разбира се, част от този брутен приход се компенсира от завишения разход за пенсии в резултат от това, че са свързани максималният осигурителен доход и. . .

Репортер: В края на краищата НОИ на загуба ли е от това или има наистина компенсиране?

Б. Петков: Не, разчетите ни и за тази година и за следващите показват, че нетно тази мярка ще носи повече приходи, отколкото разходи в бюджета на държавното обществено осигуряване.

Водеща: Добре, тук да сложим точката на този разговор. Благодаря ви. Бисер Петков, управител на НОИ, един разговор на Цветелина Стоянова в "12 плюс 3".